

Krajowe Ramy Kwalifikacji dla polskiego szkolnictwa wyższego

Seminarium Bolońskie
PWSZ w Skierniewicach
17 maja 2011 r.

Ewa Chmielecka, ekspert boloński

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ramy Kwalifikacji – historia powszechna

- Ramy kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego
  - Komunikaty z Bergen, Londynu i Leuven
    - 3 główne cykle + deskryptory dublińskie oraz poparcie dla ram
    - Kontynuacje przez BFUG
- Europejskie Ramy Kwalifikacji dla LLL
  - Rekomendacja PE z 23 kwietnia 2008
  - 8 poziomów edukacji w ERK
  - Opisy wymagań w działach: wiedza, umiejętności i inne kompetencje
  - Spójność z ramami bolońskimi, nadrzędność ERK
  - Zakładany kalendarz
    - 2010 – odniesienia ram krajowych do europejskich – pierwsze raporty referencyjne
    - 2011 – raporty referencyjne cd.
    - 2012 – na dyplomach (wszelkich świadectwach) numer poziomu EQF i NQF
- Działalność EQF Advisory Group i innych ciał (cedefop)
- Projekty towarzyszące:
  - „New skills for new jobs”
  - EQAR, EQARF
- Zaawansowanie prac w krajach europejskich – rozmaite (patrz raporty cedefop).

Ramy Kwalifikacji – historia polska

- Od 2008 – Zespół Ekspertów MEN (4.3.1. POKL)
  - Obecnie projekt realizowany w IBE
- Od 2006 – Grupa Robocza ds. KRK w szkolnictwie wyższym
- Powołanie ciał odpowiedzialnych za wdrożenie LLL i Krajowych Ram Kwalifikacji – koordynacja ponadsektorowa (luty 2010)
- Zaawansowanie:
  - Model PRK gotowy (styczeń 2010) – projekt MEN
  - Model KRK dla szkolnictwa wyższego spójny z PRK gotowy (kwiecień 2010 – IV wersja)
  - Nowelizacja Ustawy PSW – 18 marca 2011 – wprowadzenie KRK do polskiego szkolnictwa wyższego
  - Wprowadzenie (przewidywane) Ustawy: 1 października 2011
  - Obowiązki: nabór studentów po 1 października 2011
  - PKA: 3 lata na zmianę modelu akredytacji
- Prace wspomagające wdrożenie :
  - Deskryptory dla obszarów kształcenia -wiosna 2010
  - Akcja szkoleniowa MNiSzW: wiosna 2010 – wiosna 2011
  - Przykładowe opisy efektów kształcenia dla kierunków („benchmarki”) - kwiecień 2011
    - Konsultacje – maj-czerwiec 2011
  - Standardy akredytacji
  - Walidacja (projekt IBE)
  - Inne

Ramy kwalifikacji – dlaczego?

Różnorodność programów kształcenia w kontekście

- Rozwoju szkolnictwa wyższego
- Jego umasowienia
- LLL

a

porównywalność uznanych kompetencji (kwalifikacji)
oraz przenoszenie i kumulacja dokonań w uczeniu się.

Jak rozwiązać ten problem?

Odpowiedź: za pomocą ram kwalifikacji.

Założenia Europejskich Ram Kwalifikacji

- 8 poziomów kwalifikacji pełnych (np. dyplomów ukończenia studiów)
- 3 „działy”: wiedza, umiejętności i „inne kompetencje”
- Profilowanie
- Opis wymagań (*descriptors*) poziomów kwalifikacji uniwersalny [kategorie kluczowe + krótki opis generyczny]
- Progresywność uzyskiwanych efektów uczenia się we wszystkich trzech działach podstawą wyodrębnienia poziomów kwalifikacji pełnych
- Możliwe podpoziomy i kwalifikacje częściowe
- Integracja – każde/wszystkie dokonania osób uczących się powinny znaleźć miejsce w ramach bez względu na miejsce, rodzaj, czas uczenia się
- Swoboda interpretacji w krajowych ramach kwalifikacji (także co do liczby poziomów) z zachowaniem przekładalności do ERK
- Odpowiedzialność władz państwa za wdrożenie systemu kwalifikacji i ogłoszenie raportu referencyjnego

Podstawowe definicje

(za decyzją Komitetu Sterującego KRK)

- Kwalifikacja (*qualification*) – dyplom, świadectwo, certyfikat lub inny dokument, wydany przez uprawnioną instytucję, stwierdzający że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się zgodnie z odpowiednimi wymaganiami.
- Efekty uczenia się (*learning outcomes*) – to, co osoba ucząca się wie, rozumie i potrafi wykonać w wyniku uczenia się, ujęte w kategoriach wiedzy, umiejętności oraz kompetencji personalnych i społecznych.
- Kompetencje (*competence*) – wszystko to, co dana osoba wie, rozumie i potrafi wykonać, czyli jej skumulowane efekty uczenia się.
- Potwierdzanie kompetencji (*validation*) – proces stwierdzania przez uprawnioną instytucję, czy dana osoba osiągnęła efekty uczenia się zgodnie z odpowiednimi wymaganiami.

Ramy kwalifikacji a system kwalifikacji

System kwalifikacji składa się z następujących elementów :

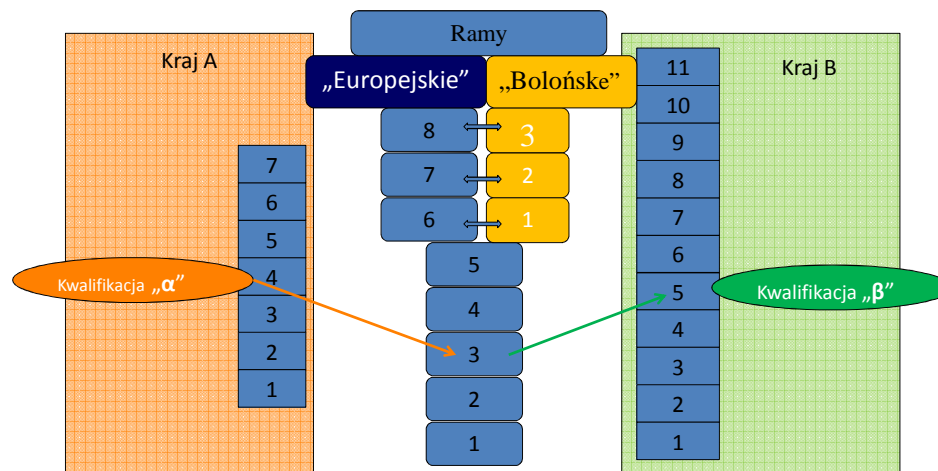
- Ram Kwalifikacji (przypisania krajowych poziomów efektów uczenia się dla edukacji powszechnej, wyższej i zawodowej do poziomów ERK)
- Powszechnego zastosowania efektów uczenia się jako podstawy budowy programów
- Powszechnego zastosowania walidacji efektów uczenia się (włączając zdobyte poza edukacją formalną)
- Powszechnego stosowania mechanizmów zapewniania jakości
- Systemu punktowego kumulacji i transferu dokonań

Opis systemu (w tym ram) powinien być zawarty w raporcie referencyjnym.

Jego wprowadzenie jest doskonałą okazją do korekt systemu obecnego (patrz ECTS, studia dwustopniowe)

Odniesienie kwalifikacji pomiędzy krajami z wykorzystaniem EQF

Opracowanie: Tomasz Saryusz-Wolski

Europejskie Ram Kwalifikacji - przykład opisu: dział „wiedza”

Poziom 6 (PRK - licencjat)	Poziom 7 (PRK - magister)	Poziom 8 (PRK – doktor)
<i>Zaawansowana wiedza w danej dziedzinie pracy i nauki obejmująca krytyczne rozumienie teorii i zasad</i>	<i>Wysoce wyspecjalizowana wiedza, której część stanowi najnowsza wiedza w danej dziedzinie pracy lub nauki, będąca podstawą oryginalnego myślenia lub badań. Krytyczna świadomość zagadnień w zakresie wiedzy w danej dziedzinie oraz na styku różnych dziedzin</i>	<i>Wiedza na najbardziej zaawansowanym poziomie w danej dziedzinie pracy lub nauki oraz na styku różnych dziedzin</i>

Założenia Europejskich Ram Kwalifikacji - „wiedza”

- Jak widać – ramy są puste
(jak to ramy)
- To „konstrukcja nośna” programu
- Trzeba je wypełnić treścią – zinterpretować w języku dziedziny, programu ...
- I może to uczynić tylko środowisko akademickie

Wartość dodana ram

Oczekiwania wobec ram:

- Porównywalność efektów uczenia się / kompetencji absolwentów / dyplomów
- Podniesienie zatrudnialności – dostosowanie edukacji do rynku pracy
- Lepsza informacja o kompetencjach absolwentów – dla pracodawców i edukatorów
- Przejrzystość systemów edukacyjnych
- Możliwość uznawania dokonań spoza edukacji formalnej
- Mobilność uczących się i absolwentów
- Zwiększenie motywacji do uczenia się (perspektywa LLL)
- Podniesienie jakości nauczania
- Inne

Wdrażanie ram kwalifikacji

- Nie ma jednego obowiązującego scenariusza
- Ale są zasady, które muszą być wypełnione przed publikacją raportu referencyjnego:
  - Opis (bilans, rejestr) kwalifikacji – odpowiednio zaawansowany
  - Ramy kwalifikacji i inne elementy systemu zaprojektowane i wdrożone
    - stopień wdrożenia do decyzji władz państwa ale powinien budzić "międzynarodowe zaufanie" co do rzetelności
    - Proces przypisywania kwalifikacji do poziomów ram powszechnie uznawany za najtrudniejszy element wdrożenia
  - Zachowanie kryteriów referencji
- Pomoc międzynarodowa

Wdrażanie ram kwalifikacji – proponowany scenariusz

1. Decyzja o podjęciu prac na KRK
2. Zaprojektowanie modelu KRK
3. Organizacja wdrożenia KRK
4. **Konsultacje z interesariuszami**
5. **Zatwierdzenie ostatecznej wersji KRK**
6. **Prawne i administracyjne umocowanie KRK**
7. **Wdrożenie ram na poziomie instytucji**
8. Przypisanie kwalifikacji do poziomów KRK i ERK
9. Weryfikacja i uzupełnienie
10. Samopotwierdzenie prawidłowości systemu i ram kwalifikacji w szkolnictwie wyższym
11. Budowa narzędzi pozwalających na szeroki dostęp do informacji dotyczących ram kwalifikacji.

Konstrukcja Polskich Ram Kwalifikacji

- PRK - Rama uniwersalna (podstawowa) będą polską interpretacją ERK
- I jej rozwinięcia w obszary:
  - Edukacji ogólnej
  - Edukacji i szkoleń zawodowych
  - Edukacji wyższej
- Ale zawsze redukowalne do ramy podstawowej
- Podstawowe założenie:
  - Dla uznania kwalifikacji pełnej (poziom w ERK/KRK) potrzebny jest przyrost kompetencji we wszystkich trzech kolumnach (wiedza, umiejętności, postawy)
  - Dla uznania kwalifikacji częściowej – niekoniecznie we wszystkich
  - Kategorie kluczowe wspólne + rozwinięcia specyficzne

PRK – poziomy kwalifikacji propozycja Komitetu Sterującego KRK

Poziom ERK	Poziom PRK	Przykładowe kwalifikacje odpowiadające poziomom PRK
1	1	Świadectwo ukończenia szkoły podstawowej
2	2	Świadectwo ukończenia gimnazjum
3	3	Świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej
4	4	Świadectwo ukończenia szkoły średniej
5	5	[trwa dyskusja – np. dyplom mistrzowski, dyplom kolegium nauczycielskiego, niektóre certyfikaty zawodowe]
6	6	Dyplom licencjata/inżyniera
7	7	Dyplom magistra
8	8	Dyplom doktora

Efekty uczenia się w PRK:

kategorie kluczowe opisu dla edukacji ogólnej

- **Wiedza**
  - zakres wiadomości,
  - głębia rozumienia
- **Umiejętności:**
  - komunikacja,
  - rozwiązywanie problemów,
  - zastosowanie wiedzy w praktyce
- **Postawy**
  - tożsamość,
  - współpraca,
  - odpowiedzialność

Jakie zmiany w organizacji kształcenia proponowane są przez KRK?

Powiększenie zakresu autonomii programowej uczelni:

- zniknie obowiązek stosowania nazw kierunków studiów zgodnie z centralną listą kierunków studiów
- zniknie obowiązek tworzenia programów studiów wg tzw. „ramowych treści kształcenia”.
  - Ale zróżnicowane będą zakresy autonomii uczelni
- Wzmocnienie systemu 2-stopniowego
  - 12 kierunków „jednolitych” – rozluźnienie zapisu w ustawie
  - Problem dyplomu studiów II stopnia: rozluźnienie związków dyplomu z uzyskaniem uprawnień zawodowych
    - Trwa praca nad standardami dla zawodów, w tym dla kształcenia nauczycieli

Jakie zmiany w organizacji kształcenia proponowane są przez KRK?

Powiększenie zakresu autonomii programowej uczelni
ale

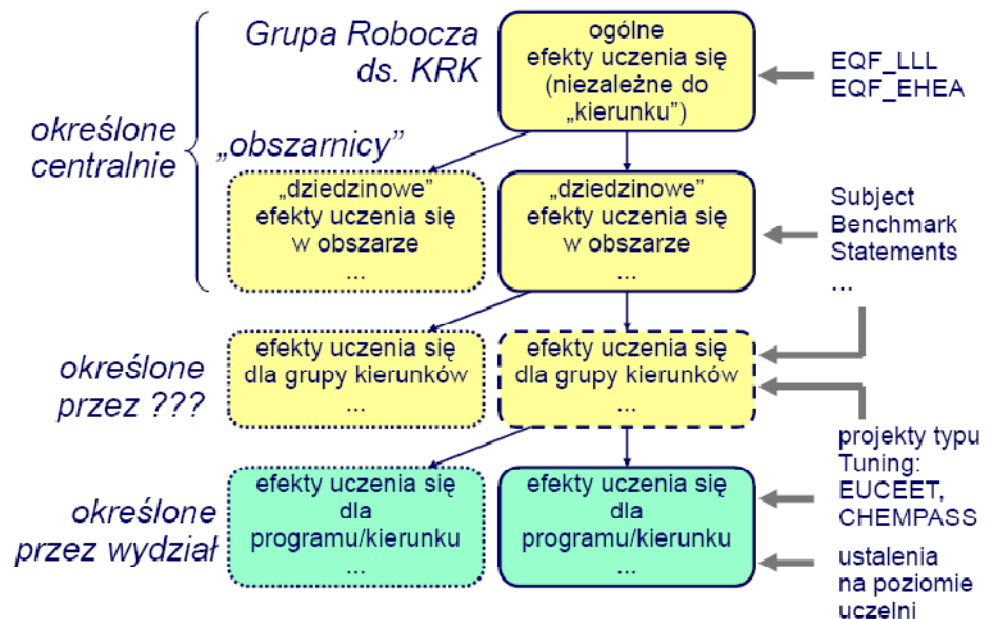
konieczność zastosowania metody KRK do budowy i opisu programów studiów.

Pomoc:

- Opisy wymagań dla 8 obszarów kształcenia („deskryptory obszarnicze”)
- Publikacja – np.. Książeczka MNISzW
- „benchmarki” – przykłady zestawów efektów kształcenia dla kierunków do DOBROWOLNEGO wykorzystania
- Seminaria i warsztaty
- Planowany system doradztwa
- Zachęta do wykorzystania doświadczeń projektów „Tuning”, SBS, innych przykładów międzynarodowych
- Ruch dobrych praktyk (np..projekty IBE)

Jakie zmiany w organizacji kształcenia proponowane są przez KRK?

Opracowanie: Andrzej Kraśniewski

Potwierdzanie (walidacja) efektów kształcenia

- Walidacja jako podstawa wiarygodności uczelni
  - Jej badanie w procesie akredytacji
- Walidacja efektów uczenia się zdobywanych poza edukacją formalną
  - Ruch dobrych praktyk.
  - W tym dotyczących uznawania kompetencji „nieformalnych”
  - Dalsze działania.
- Problem „innych kompetencji” – „postaw”
  - Ruch dobrych praktyk

Zapewnianie jakości, punktacja, inne problemy

- Nowa akredytacja PKA
  - Inne standardy i kryteria
  - Czy obejmie wszystkie formy kształcenia?
  - Nowe systemy wewnętrznego zapewniania jakości w uczelniach
- Punktacja ECTS
  - Szansa na korekty obecnych rozwiązań
  - Punkty ECVET – nasza przyszłość
- Inne
  - Minima kadrowe
  - Pensa dydaktyczne
  - Algorytmy finansowania
  - Profilowanie
  - 5-ty poziom
  - itd

Konkluzja?

- Trzy czynniki wdrażają Proces Boloński:
  - Administracja
  - Środowisko akademickie
  - Otoczenie społeczne szkolnictwa wyższego
- Powinny być zrównoważone
- Czeka nas „ruch dobrych praktyk” angażujący środowisko akademickie
  - Jako uzasadnienie dla samorządności akademickiej?

Dziękuję za uwagę!

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego